

CARTA DE LA TOPONÍMIA DEL TERME DE FERRERIES¹

(Illa de Menorca)

J. Mascaró Pasarius, 1981

¹ Edició a cura de Gabriel Bibiloni a partir d'un original mecanograt amb data de 1981.

CARTA DE LA TOPONÍMIA DEL TERME DE FERRERIES
(ILLA DE MENORCA)

La toponímia tradicional de les Illes Balears, principalment a partir de l'esclat turístic de la postguerra europea, ha sofert una brandada feresta, i molts de vells topònims han desaparegut dins el llenguatge col·loquial i molts d'altres estan en perill irreversible de desaparèixer per culpa de les causes més diverses, de les quals ja em vaig ocupar en el meu *Corpus de toponímia de Mallorca*, Ciutat, 1966, volum V, p. 2260.

Les principals d'aquestes causes són:

1^a. – La motorització del pagès jove i de mitjana edat ha romput la seva intimitat amb l'ambient d'on procedeix, on ha crescut i en el qual viu. Aquesta evasió a la ciutat durant la major part d'hores lliures és a la vegada física i espiritual, i la seva desvinculació amb el camp fa que vagi oblidant a poc a poc els nombrosos topònims que des de temps immemorial es donen a cada accident geogràfic, petit o gros, a cada tanca de la possessió on viu i treballa. Tot un secular patrimoni espiritual es va perdent de manera gairebé irrecuperable, i alguns d'aquests topònims queden només com a fossilitzats dins les actes notariales de venda o traspàs de la possessió i en altres papers als quals sols tenen accés un petit nombre de persones.

2^a. – La industrialització dels pobles i ciutats i la creació de nous llocs de treball dins el món hoteler i turístic signifiquen sous més alts, feina menys feixuga i més fina i la possibilitat de tenir a prop diversions i esbargiment. Tot això fa que el camp s'abandoni.

3^a. – La necessitat de cobrir aquests llocs de treball en el camp fa que els pagesos indígenes siguin substituïts lentament però ininterrompudament per treballadors peninsulars de parla no catalana, que s'instal·len a possessions i poblets amb les seves famílies, quasi

sempre molt nombroses i de baix nivell cultural, sense cap —almenys poc— interès per assimilar la llengua i els costums del poble on es fiquen com a punta de llança. Aquesta substitució ètnica, molt intensa i ràpida a vegades, és causa d'una interrupció, en certs casos ruptura definitiva, o almenys d'una alteració pregona de les tradicions toponímiques, fins i tot en els casos en què els nouvinguts de parla no catalana tinguin bona voluntat d'assimilació. La pronunciació exacta i correcta de nombrosos topònims experimenta —quan no es perden del tot— canvis substancials que emmascaren per al filòleg el vertader origen i significat dels noms geogràfics. Com pot el bracer nouvingut pronunciar bé *Tacàritx*, per exemple, o *Son Juavert*, *Fornalutx*, *Lloseta* (amb essa sonora), *Gatamoix*, *Racó de ses Xarxes*, *Saragall dels Ossos*² (sense que es confongui amb óssos, plantígrads), *Ses Deu Quarterades* (sense que es confongui amb *Déu*, divinitat), i així un llarg etcètera. Els noms de fàcil traducció són sistemàticament castellanitzats: *San Juan*, *San Lorenzo*, *San Pedro*, *San Jorge*, per *Sant Joan*, *Sant Llorenç*, *Sant Pere*, *Sant Jordi*, i així, tot el que és susceptible de traducció.

4^a. – El poc o cap respecte per la grafia correcta del topònim per part d'alguns nadius teòricament més cultes, a causa de la ignorància, les més de les vegades, i altres, per comoditat o per covardia; per part de certs centres oficials, on els empleats, des dels caps als simples treballadors no qualificats, no són de parla catalana, la qual cosa els fa incórrer en errades de pronunciació i grafiació descomunals; i també a certa part de la classe rectora de les Illes, que hauria de coincidir —i no ho fa— amb el fet universal i científicament acceptat que els topònims s'han d'escriure d'acord amb unes normes que de fet estan a l'abast de tothom. He de posar èmfasi en les versions toponímiques municipals, que per desconèixer les normes ortogràfiques de la llengua del país, tant

² Nota de l'editor. Com assenyala l'autor més endavant, escriu sempre *els* davant un mot començat en vocal, de la qual cosa no s'ha de deduir que la pronunciació en la llengua oral no sigui la regular *ets*.

han contribuït a l'adulteració i a la falsificació de la toponímia urbana i comarcal.

5^a. – El pintoresc criteri de certes empreses urbanitzadores, que amb tota la força persuasiva de la propaganda massiva i ininterrompuda –i intel·ligent com a tal propaganda– substitueixen vells noms geogràfics carregats d'història i de caràcter, per noms que troben més suggestius i eufònics, o difonen versions adulterades d'antics noms de les Illes, o aprofiten certes arrels toponímiques, com el *Bini*, per a formar noms al·lucinants, com *Bini-Bleik* (versió fonètica de l'anglès *Blake*), *Bini-Fum*, *Bini-Xim*, *Bini-Inn* (un altre anglicisme que no pega gens ni mica amb la partícula aràbiga freqüent a la nostra toponímia), i així la llista la podríem allargassar moltíssim. Quant als nou noms d'urbanitzacions, els fets són esgarrifadors: *Los Tamarindos*, *Los Delfines*, *Las Lomas*, *Shangri-La*, *Sol del Este*, *Horizonte*, que vénen a substituir així vells noms, alguns preromans i mossàrabs, com *Cap d'Artrutx*, *Estany de Son Xoriguer*, *Torre del Ram*, *Cala En forcat*, *Cap de Banyos*, *Biniancolla*, *S'Albufera*, *Son Mercadal*, *Son Vilar*, etc.

La inventariació exhaustiva del nostre patrimoni toponímic és, doncs, de la major urgència, d'una necessitat inajornable, i aquesta és la tasca que fa anys he començat i que ara, abans que sigui massa tard, m'he proposat de fer recollint la toponímia menor de totes les possessions de l'illa, terme per terme. He començat pel de Ferreries, el que encara està menys afectat per les causes de degradació toponímica, però que està també en perill de perdre part d'aquest patrimoni, dins un termini més o menys llarg.

Em pareix oportú, aquí i ara, dir quatre paraules sobre la formació dels topònims de les Illes, partint d'una base de noms tradicionals, tant en la toponímia major com en la menor.

La forma d'anomenar les possessions o llocs de nova formació a les nostres illes ve subjecta a les normes següents:

- a) *Vell* o *Vella* al nucli primitiu de la possessió, quan es fracciona per venda o partició per herència, i *Nou* o *Nova* a les terres constituïdes en una nova unitat d'explotació agrícola. Per exemple:

Llinàritx Vell dóna *Llinàritx Nou*

Alqueria Vella dóna *Alqueria Nova*

- b) *De Baix* a una part de la possessió i *de Dalt* a l'altra. Per exemple:

Binillautí de Baix i *Binillautí de Dalt*

- c) *Gran* o *Major* a una part, i *Petit* o *Menor* a l'altra. Per exemple:

Llucassaldent Major i *Llucassaldent Menor*

- d) *De Davant* o *de Darrere*³, segons que el casal del lloc estigui més a prop o més lluny del camí públic. Per exemple:

Biniac de Davant i *Biniac de Darrere*

- e) Afegint al nom original de la possessió el nom propi, llinatge, malnom, càrrec, etc., del nou propietari. Per exemple:

Biniali d'En Bili (nom familiar de Gabriel)

Alcaidús d'En Fàbregues

Algendar d'En Gomila

Torralba de sa Sorda

Rafal des Capità

- f) Afegint el nom de qualque cosa notable de la possessió que permeti la seva individualització. Per exemple:

Toràixer des Pi

Lloc des Fasser

Binicalaf des pou

Torelló de sa Talaia

Mussuptà de s'Escola

³ Nota de l'editor. S'ha escrit sistemàticament *darrere* i *enrere* tot i que l'autor usa la grafia *darrera* i *enrera*, pròpia de temps anteriors.

g) Convertint el nom matriu en diminutiu. Per exemple:

So Na Roset, de So Na Rosa

Cugullonet, de Cugulló

Alcaidusset i Alcaidussó, d'Alcaidús

Rafalet i Rafaletó, de Rafal

Sant Joanet, de Sant Joan

Biniparratxet, de Biniparratx

S'Alquerieta, de S'Alqueria

h) Prescindint del nom antic i creant-ne un de nou, capritxós o per honorar un sant o una santa d'especial devoció dels nous propietaris. Per exemple, quasi totes les possessions sortides de la vasta alqueria de Binicodrell porten nom de sants: *Sant Agustí, Sant Adeodat, Santa Mònica, Santa Clara, Sant Tomàs, Sant Francesc*. I dels capritxosos

Son Vitamina

La Argentina

La Habana

Bona Arribada

Clariana

Egipte

Mar Blau

Es Verger de sa Copa d'Or

La Tropical

Ara bé, per al cas de l'apartat e) quan la possessió passa a un nou propietari de cognom diferent, el determinatiu anterior és substituït pel llinatge, nom o malnom del nou propietari. De manera que una mateixa possessió pot portar noms diferents segons hagi estat registrada a una època o a una altra.

Hi ha casos de possessions que han tingut en pocs anys més de dos noms. *S'Alberg Vell*, que el poble anomena *Sobrevei*, es digué *Santa*

Cristina i quan va canviar de mans passà a ser *Santa Llúcia*. A Ciutadella, *Sant Tomàs* abans fou anomenat *Santa Creueta* i *So N'Epístola* (que el poble pronuncia *Son Pístula*).⁴

Altres terres, possessions o llogarets han estat batiats amb noms estrangers: *Egipte*, *El Cairo*, *Mallauí* (aquests tres noms perquè el propietari tenia altres terres a Egipte), *La Argentina*, *La Habana*, *Río del Plata*, *California*, *La Florida*, *Buenos Aires*, etc. Altres vegades llinatges no illencs s'han incorporat a la toponímia: *Son Fernández*, *Son Làdiko* (nom grec que el poble pronuncia *Làtigo*), *S'Hort d'en Vázquez*, etc.

Quant als falsos *Binis* ja esmentats, vull deixar constància que alguns són susceptibles de ser presos per noms veritablement antics. Tal és el cas de *Binibò* (nou nom de la Vinya d'en Marcus), *Binitalaiot* (a *So N'Olivar*), *Biniserra* (abans *Santa Victòria*; quan fou adquirida per l'amo En Tòfol Serra, aquest volgué que el seu llinatge quedàs així perpetuat) i tot un llarg enfilall d'altres *Binis* donats a terres segregades de llocs grans: *Bini-Carloan*, *Bini-Lin*, *Bini-Caryana*, etc.

Fins i tot l'Estància de Santa Margalida (Es Mercadal) fou convertida fa una trentena d'anys en *Bienvenida de Puerto Rico*, i em digué el nou propietari que havia canviat el nom tradicional perquè havia pogut comprar-la gràcies a una herència rebuda d'un parent llunyà i quasi oblidat que havia mort a Puerto Rico. Vaig quedar astorat, però els seus hereus avui, amb molt bon criteri, han restituït el nom antic de Santa Margalida.

A tot això, ben greu per cert, hem d'afegir la toponímia castellanitzada i l'estrangera, que s'introdueix a l'illa en el segle XVIII

⁴ Nota de l'editor. Respectam la grafia *So N'* seguida de vocal, tot i que actualment és més habitual *Son* sense separar (*Son Espístola*). També hem respectat tots els criteris de l'autor sobre l'ús dels articles; com fer constar l'article davant un genèric (*Algendar*, *Es Barranc d'*), cosa excessiva segons els criteris actuals. També l'ús de majúscules i minúscules en els articles.

durant les dominacions anglesa i francesa. Que comprenen quatre períodes:

Anglesa (primera) des del 1713 al 1756 (de fet, des del 1708).

Francesa, des del 1756 al 1763.

Anglesa (segona), des del 1763 al 1782.

Espanyola, des del 1782 al 1798.

Anglesa (tercera), des del 1798 al 1802.

Així, tenim *Villa Madrid*, *Fondo Alegre*, *El Lago*, *Molí del Santo*, *La Palmera*, *La Segunda*, *Estància d'En Benito*, *S'Hort d'En Vigo*, *Sínia d'En León*, *Vinya d'En Rodrigo*, *Torre Ortiz*, *Villa Carlos* (el nom original fou *Georgetown*, però en passar a mans d'Espanya fou rebatit amb el nom de *Real Villa de San Carlos*, que ha quedat abreujat en *Villa Carlos*; malgrat tot, els menorquins l'han anomenat sempre *Es Castell*), *San Cristóbal*, etc. La deixa anglesa i francesa també és notòria: *Es Bèracs* (de *barraks*, caserna en anglès), *Fort de Marlborough*, *Molí d'En Penny*, *Camí d'En Kane*, *Verger d'En John*, *Molí d'En John*, *Pesquera d'En John*, *Penyal d'En Smith*, *Son Frasser*, *The Bloody Island*, *The Nelson's House*, *The Golden Farm*, *Sandy Bay*, *Carrer Stuart*, *Na Nega Janes*, *Penyal Alt de s'Anglès*, *Cova dels Anglesos*, *Cementeri dels Anglesos*, *Caló des Francès*, *Escull des Francès*, *Moll des Francès*, *Cementeri des Francesos*, *Cala des Grecs*, *Punta des Grec*, i altres topònims que provenen de noms, malnoms i de llinatges introduïts a Menorca en els segles passats: *Làdiko*, *Motta*, *Michel*, *Moysi*, *Netto*, *Gesmèn*, *Guèlens*, *Quetis*, *Rizzi*, *Sturla*, *Bocco*, *Novel·la*, molts d'ells llinatges italians i grecs establerts a l'illa en el segle XVIII aollint-se als avantatges que oferien els anglesos als nous residents no espanyols.

Malgrat tot, la catalanitat de l'illa s'ha mantingut fidel a les seves arrels històriques i culturals, i aquesta influència estranya a la toponímia catalana de l'illa és merament anecdòtica, i es produí a un moment en què les altres regions de parla catalana foren malmeses pel

Decret de Nova Planta, que a Menorca no arribà per ser anglesa, per la qual cosa la llengua catalana es pogué conservar més pura i unificada.

TOPONÍMIA MAJOR DEL TERME DE FERRERIES

(Illa de Menorca)

Alberg Vell, S' (Es pronuncia *Sobrevei*)
 Alberg Vell, Sa Font de s'
 Alberg Vell, S'Estància de Madona de s'
 Alens, Sa Costa dels
 Algendar, Es Barranc d'
 Algendar Nou
 Algendar, Es Riu d'
 Algendar Vell
 Algendaret
 Alqueria Blanca, S' (Es pronuncia *Sa Cudia*)
 Alquerieta, S' (Es pronuncia *Sa Cudieta*)
 Arret, So N'

Barrancó, Es
 Batzer, So Na
 Bec, Es Puig des
 Bell-lloc, Son
 Bell-lloquet Nou, Son
 Bell-lloquet Vell, Son
 Beltrana, La
 Biniatrum
 Binifaldà
 Binifaldà, Es Pou de
 Binimassó
 Binimoti
 Binissaid
 Binissaid, S'Hort de
 Binissuesets
 Binissuets⁵
 Blanc, Estància de Son
 Blanc, Son

Calafat, Es
 Calafi Nou
 Calafi Vell
 Camaró, Son
 Camp Gran, Es
 Camps, Es Pins des Doctor
 Canaló, Es
 Cardona, S'Estància d'En
 Còdol, Son

⁵ Nota de l'editor. *Binissués* en el *Corpus de toponímia de Menorca*.

Delícies, Ses
Delícies, Es Pou de ses

Enclusa, S'
Enclusa, Es Puig de s'
Erm, Es Pla
Ermità, Es Pou de So N'
Ermità, So N'

Fonoll, Son

Gornés, Son
Gornesset, Son
Granot, Son
Granot, Es Puig de Son
Gras, Son
Gras, S'Estància de Son

Llis, Es Coll
Lloc d'Avall, Es

Madona de Sobrevei (S'alberg Vell), S'Estància de
Marcona, Na
Martorell, Son
Martorellet, Son
Mascaró, Son
Mata, Sa font de sa
Mercer de Baix, Son
Mercer de Dalt, Son
Mercer, S'Estància de Son
Mercer Nou, Son
Mola, Sa
Molí de Baix, Es
Morera, Son

Oliva, So N'

Pallisses, Ses (Es pronuncia *Païsses*)
Pepa, Villa
Piris, S'Estància d'En
Pons, Son
Pruna, Son

Revull, Es Pas d'En
Rovellada, Es Torrent de Na
Ruma Nou
Ruma Vell
Rumet

Hi ha una sèrie de possessions o llocs que porta *Ruma* com a segon element. Vegeu la sèrie de Santes i Sants.

Santa Àgueda
Santa Àgueda, Es Castell de
Santa Àgueda, Es Puig de
Santa Bàrbara
Santa Cecília
Santa Cristina
Santa Elena
Santa Elisabet
Santa Eulàlia, S'Estància de
Santa Galdana, Sa Cala de
Santa Galdana, Es Penyals de
Santa Galdana, Es Riu de
Santa Llúcia⁶
Santa Magdalena
Santa Maria
Santa Ponça
Santa Rita
Santa Teresa
Sant Antoni de s'Aranjassa
Sant Antoni de Ruma
Sant Francesc de Ruma
Sant Gabriel
Sant Joan de s'Alberg Vell
Sant Josep de Ruma
Sant Llorenç
Sant Patrici (Es pronuncia *Patriciu*)
Sant Patrici, S'Hort de
Sant Pere de Ruma
Sant Rafel de Ruma
Sobrevei (Vegeu *Alberg Vell, S'*)

Telm, Son
Telm, Es Puig de Son
Terra Rotja
Tirassec
Triay, Son

Verd, Es Pla
Verger, Es
Vives, Son

Xalingo, Son
Xorc, Es Pla des

⁶ Nota de l'editor: *Santa Llúcia* en el *Corpus de toponímia de Menorca*.

SANTA GALDANA

Sobre aquest topònim vull remarcar que hi ha alguns ferrerriencs vells que pronuncien *Caldana* en tost de *Galdana*.

Com que no existeix cap santa d'aquest nom, convé que diguem qualque cosa d'aquest topònim; en primer lloc el que ha escrit el professor doctor Joan Coromines per al meu *Corpus de Toponímia de Menorca* (inèdit)⁷. Diu així l'insigne filòleg:

«Es pot eliminar la teoria que intervé la paraula aràbiga *wadi* perquè això s'aplicaria al barranc d'Algendar i no pas a Santa Galdana, i després perquè no dóna compte de la *l* ni de la reducció de *gwa* a *ga*. És un nom indubtablement mossàrab. Hi ha relació evident amb *Santa Anna*, entre altres raons perquè la possessió o lloc de *Santa Anna* es troba entre el lloc i la Cala de Santa Galdana no més que un quilòmetre aproximadament cap a ponent. Si abans de la invasió musulmana es deia Cala/San/ta Anna, esdevingué per metàtesi Santa Caldana, per obra lingüística dels sarraïns: aquests coneixien les paraules *san* i *cala* i anteposaren *san* a *cala*. La *t* emfàtica aràbiga se sol convertir en la *d* catalana. Seria, però, el nom d'un altre sant o santa? Es podria pensar en Santa Càndida, suposant que la segona *d* s'hagués convertit en *n* per propagació de la nasalitat i que s'hagués traslladat l'accent a la penúltima síl·laba. També es podria pensar que sigui *Sanctus Caietanus*, tornat femení per obra dels sarraïns, però no hi hauria explicació clara de la *l* ni explicació senzilla del canvi de gènere del nom hagiogràfic».

Fins aquí el doctor Coromines. Per la meua part vull afegir que en el meu treball en vies d'elaboració *La toponímia balear a través de la cartografia antiga* (nom provisional), trobo grafiat aquest nom en la forma de *Caldana* en els mapes de Rolfsen, segona meitat del segle XVIII; John Armstrog, 1752 i 1794; S.C.E. 1750; Le Rouge, 1756; Kitchin, 1756; Nolin, 1756; Mutlow, c. 1761; anònim de la Biblioteca March, 1768; Zatta, 1778; Lamprière, 1779; Awery, 1781; altre anònim de la Biblioteca March, c. 1785

⁷ Nota de l'editor. Ara editat (Hora Nova, 2005).

ACCIDENTS DE LA COSTA

Relacionats de ponent a llevant, primer la part de tramuntana i després la de migjorn.

Els Alocs
Els Maresos dels Alocs
Punta dels Alocs
Els Aloquets
Es Penyals de Binifaldà
Els Penyals de So N'Ermità
Sa Roca de sa Sal
Sa Llosa o Seca de sa Sal
Es Pont Caigut
Es Rinconot
Es Penyals de l'Anticrist
Sa Punta de Cala Moragues
Cala Moragues
Es Penyalots
Es Rinconot
Es Pou
Cala En Calderer

Es Riu d'Algendar
Cala de Santa Galdana
Ses Coves
S'Escala
Es Dormitori des Vells Marins
Es Morro de Llevant de sa Cala de Santa Galdana
S'Enfonssat⁸ de Binissaid
Sa Baldritxa Encantada
Es Penyal Alt de s'Anglès
Cala Mitjaneta
Cala Mitjana
Es Pont de n'Ali
S'Olleta
Ses Pedrissades
Es Còdols des Dàtils
Sa Cova Foradada
Sa Cova d'en Panxo
Cala Trebalúger
Es Riu de Trebalúger

⁸Nota de l'editor: La grafia correcta és *Enfonssat*.

LA TOPONÍMIA MENOR DEL TERME DE FERRERIES

(Illa de Menorca)

La toponímia menor és la formada pels noms donats pels pagesos a les tanques i altres indrets de la possessió.

Aquests topònims es passen de viva veu del pagès que surt del lloc al que hi entra, quan amb els seus fills i missatges recorre les seves terres, partions amb les possessions veïnes i passos entre els sementers i entre les tanques, garrigues, marines etc.

Normalment se'n recorda ben bé de tots, però en els casos de dubtes sempre hi ha el recurs de demanar-ho al senyor del lloc, que també els sap i a vegades els té escrits a una llista o, menys freqüentment, grafiats damunt un plànol.

Aquesta toponímia menor presenta a vegades curiositats lingüístiques, com són, per exemple, si una tanca anomenada *de sa Font*, es divideix en dues, i en resulta una de més grossa i l'altra de més petita, aquesta segona sol conservar el nom de la tanca matriu, però en tost de dir-se *Tanca Petita de sa Font*, que pareix que seria el que és lògic, es diu *Tanca de sa Font Petita*, la qual cosa fa que no se sàpiga si l'adjectiu *Petita* correspon a la tanca o a la font. Aquest costum és ben freqüent a l'illa; també per a fer un diminutiu afectuós de la Mare de Déu no deim *la Mareta de Déu* sinó *la Marededeueta*.

Ben curiós resulta per als no illencs trobar una Terra Nova Vella i una Terra Nova Nova, fet produït per la divisió d'una tanca anomenada Sa Terra Nova, per la qual cosa a la part que es considera matriu se li diu *Terra Nova Vella* i a l'altra, *Terra Nova Nova*. Tenim també Es Lloc Nou Vell i Es Lloc Nou Nou, Es Fafal Vell Nou i Es Rafal Vell Vell. A Mallorca també es produeix aquest fenomen.

Tot seguit don la llista de topònims menors pel mateix ordre que me'ls han dit els pagesos. Normalment, el pagès ha començat pel primer sementer i, acabades les tanques d'aquest, ha començat amb el segon i després amb el tercer.

La toponímia illenca, com és sabut, és una mescladissa de noms formats arran de la repoblació de «*bona gent catalana*», com ens diu el cronista Carbonell i per topònims aràbics, principalment (si bé no tots) els començats en *Bini* i en *Al*. Però també n'hi ha de preromans, de mossàrabs, i de germànics, segons el gran mestre i filòleg doctor Joan Coromines.

És molt difícil determinar si originàriament l'article del topònim era amb *l* o amb *s*. Per a aquest treball utilitzo l'article salat perquè es pugui distingir bé dels articles que no salam, que, com és ben sabut, són un grup ben determinat: els numerals referint-se a les hores (la una, les quatre, les dotze, etc); personatges o coses importants: *la* Mare de Déu, *el* Bon Jesús, *el* rei, *el* papa, *el* bisbe, *el* cel, *l'*infern, *el* purgatori, *la* mar, *la* mort, *l'*amo (referint-se sempre al pagès d'una possessió). Però també utilitzam l'article literari quan diem *la* setmana passada, que pareix que no és gens important, com no ho són altres expressions grolleres en què no salam, com a *la* merda!

També hi ha topònims que porten l'article literari: *La* Beltrana, sense anar més enfora, i *La* Mola de Maó, quan a les altres Moles de l'illa salam l'article. Potser sigui per influència castellana.

Fem una sola excepció: tots els topònims plurals començats en vocal. En aquest cas unificam l'article amb «*l*» fugint de la forma «*ets*».

ALGENDAR NOU

Sa Tanca de s'Era
Na Salema de Prop
Na Salema d'Enmig
Na Salema d'Enfora
Sa Tanca des Pontet
Sa Tanca de s'Ereta
Sa Tanca des Revolt
Sa Tanca de ses Barreres
Es Pla de sa Carretera
Es Pla de Dalt
Es Pla de Baix
S'Hort d'En Revull
Sa Tanca Blanca
Sa Tanca des Clot
Sa Tanca de ses Figueres
Na Llarga
Sa Pleta Nova
Sa Tanca de sa Cova
Sa Tanca de sa Punta Gran
Sa Tanca de sa Punta Petita
Sa Vela Dreta
Es Cap Fort
Darrere es Bouer
Sa Pleta de s'Hort
Sa Tanca de N'Adí (Adí?, Edí?, Nadí?)
Sa Tanca de Prop
Sa Tanca de n'Adí d'Enfora
Sa Pleta de n'Adí
Sa Pleta des Ramer
Ses Terres Noves
Sa Pleta de s'Ase
Es Forn de Calç de Prop
Es Forn de Calç d'Enfora
Sa Dragonera
Sa Tanca de sa Cisterna
Sa Pleta des Trébol⁹
Sa Ventola Gran
Sa Ventola de Na Talaia
Sa Ventola Llarga

⁹ Nota de l'editor: Es respecta la grafia *trébol*, tot i que al *Corpus de Toponímia de Mallorca* es va normalitzar en *trèvol*.

ALGENDAR NOU (II)

Sa Pleta d'En Jaume
Sa Pleta dels Ullastres
Sa Pleta des Pont Gros
Sa Tanca des Pont de Na Ventola
Es Clot de ses Síndries
Sa Pleta de s'Alzina
Es Passatge
Sa Tanca de Darrere ses Cases
Es Pletó de sa Ventola

Informador: l'amo En Pere Triay Pons, 52 anys.

ALGENDAR VELL

Sa Punta
Es Canal de sa Por
Es Pla de sa Por
Es Canal des Safareixet¹⁰
S'Alzinar Vell
Es Pla de ses Figueres
Es Pla de ses Trencades
Es Pla de s'Avenc
Sa Moleta
Es Cocó des Pi
Sa Pleta de s'Olivera
Na Llarga
Ses Costes
Sa Terra Nova
Es Pla de ses Magranes
Es Pla de ses Figueres
Es Vinyot
Na Redona
Es Cuirets de Baix
Es Cuirets de Dalt
Sa Pleta des Pi
Sa Cova des Mussols
Sa Cruïlla¹¹
Na Barbera
Es Pla Vermell
Sa Cova d'En Curt
Es Pla Vermell de sa Cova d'En Curt
Sa Balada d'Enfora
Sa Balada de Prop
Sa Forana de Baix
Sa Forana de Dalt
Sa Perdiu Blanca
Es Pla de ses Figueres de Dalt
Es Pla de sa Mitgera de Son Gornesset
Sa Redossa de sa Mitgera de Son Gornesset
Es Verger
Es Pla de ses Trencades de Dalt
Sa Cova Real
Es Pla de sa Cova Real
Na Salema
S'Alzinaret
Sa Cama Negra

¹⁰ Nota de l'editor. Aquesta grafia podria no correspondre a la pronunciació local del topònim.

¹¹ Nota de l'editor. Es respecta la grafia original *Cruïlla*, tot i que en algun altre topònim apareix *Crulla*.

ALGENDAR VELL (II)

Sa Pleta des Cans
Sa Tanca de sa Cova
Sa Pleta de s'Alzina
Sa Tanca de s'Era
S'Hortalet des Garrovers
Na Picus
Es Figueral
Es Costeret des Figueral
Es Costers des Garrovers
Es Coster des Pins

Informador: l'amo En Xisco Pons Janer, 51 anys.

SO N'ARRO

Es Pla de Baix
Es Pla de s'Ullastre
Es Pla d'Enmig
Es Pla Vermell
Es Coster des Canyar
S'Hortet de sa Caseta
Es Coster de s'Olivera
Es Pla de s'Alzina
Na Gran
Es Coster d'Enrere
Es Coster des Cau
Es Coster des Càrritx
Es Coster des Pins
Es Pletons
Es Pla des Pi
S'Ombrívol Gran
S'Ombrívol Petit
Es Clots
Sa Pleta de s'Ase
S'Hort dels Arbres
Es Pla des Pou
Sa Pleta de ses Figueres
Es Costeret
Es Figueral de Moro
Es Figueral de Baix
Sa Tanca de s'Era
Sa Marina Gran
Sa Marineta
Sa Pleta de ses Puces
Na Plana
Sa Tanca de Darrere ses Cases
Sa Pleta des Ramer

Informador: madona Magdalena Marquès Pons, 46 anys.

SON BELL-LLOC (Es pronuncia *Billoc*)

Sa Pleta de sa Morera
Sa Tanca de sa Font
Sa Costa de sa Figuera
Sa Costa d'Enmig
Sa Costa de Dalt
Sa Costa Gran
Sa Pleta de ses Figueres
Sa Pleta de sa Figuera Grossa
Sa Tanca de sa Font des Garrovers
S'Enclova Vella
Sa Pleta de ses Pereres
Sa Pleta dels Ullastres
Es Pla de sa Murta
Sa Vela Estreta
Es Planet
Sa Tanca de s'Era
Sa Pleta des Cavall
Sa Vinya de sa Caseta
S'Hort Nou
Sa Tanca de sa Vinya
Es Pla de sa Vinya
Sa Crulla¹²
Sa Vela des Pont
Sa Vela Bona
Sa Vela de s'Ullal
S'Ullal des Molins
S'Ullalet
Sa Pleta Nova
Ugell
Es Pla d'Ugell
Sa Pleta d'Ugell
Es Figueral d'Ugell
Es Demitor de ses Mates
Es Demitor Petit
Es Palleta
Sa Pleta des Gort
Es Torrent Vell
Sa Falda Maleita
Sa Vela Bona
Es Sementeret
Sa Vela des Sementeret
Sa Marina Gran

Informador: l'amo En Bartomeu Pons Pallicer, 38 anys.

¹² Nota de l'editor. Es respecta la grafia original *Crulla*, tot i que en algun altre topònim apareix *Cruilla* i potser es tracta de *cruia*.

SON BELL-LLOQUET NOU (Es pronuncia *Billuquet*)

Sa Tanqueta
Es Canalet
S'Ull de Sol
Sa Tanca de sa Cova
Sa Terra Nova
Ses Terres Novetes
Es Càrritx
Es Carritxet
Es Forn de Calç de Baix
Es Forn de Calç de Dalt
Es Pla Gran
Es Clot
Na Reganyada
Es Pla des Pi
Es Pla Petit
Es Pla des Pont
Sa Tenassa
Sa Tanca de ses Figueres
Sa Tanca de s'Era
Sa Pleta de ses Figueres

Informador: l'amo En Miquel Marquès Pons, 37 anys.

LA BELTRANA

Sa Cova Real
Na Salema
Sa Talaia de s'Ullastre
Sa Pleta de sa Cuina
Sa Pleta de sa Cova
Sa Pleta Fonda
Na Prima Gran
Na Prima de Dalt
Es Pla de ses Cols
Es Pla de Davant sa Sínia
Sa Talaieta
Sa Talaia
S'Antigot
S'Antigotet
Sa Pleta des Camí
Sa Pleta de Davant es Bouer
S'Era Vella
Es Garrover
Sa Pleta de s'Ullastre
Es Figueral
Es Ribassos
Es Pla de Darrere sa Sínia
Na Murtona
Na Valent
Es Pla des Camí
Es Pla de na Redona
Es Planet des Xiurons
S'Ombrígol¹³
Na Redona
Na Beltrana
Na Beltraneta
Sa Pleta de sa Figuera
Sa Pleta de s'Ase
S'Era
Sa Mânega
Sa Pedrera des Pont
Sa Pedrera de Dalt

Informador: l'amo En Rosend Pons Cardona, 65 anys.

¹³ Nota de l'editor. Variant d'*ombrívol*.

BINIATRUM

Sa Tanca de sa Cova
Na Plana
Na Fonda
Es Pla de sa Junça
S'Olivera
S'Olivaret
Na Llarga
Na Llangueta
Na Prima
Na Redona
Sa Pleta de s'Ase
Sa Tanca des Molí
Es Passatget
S'Olivera de Dalt
S'Olivera de Baix
S'Olivera d'Enmig
Es Plans
Ses Comes
Es Clot de les Índies
Es Coster Maleit
Es Coster Marès
Na Barbera
Na Barbereta
Ses Veles de Na Perot
Na Perot
Es Pla d'En Bernat
Sa Tanca de ses Roques
Sa Pleta des Figueral
Es Coll des Vent
Sa Pleta des Vent
Es Pou de sa Cigonya
Es Camí de sa Cigonya
Sa Pleta de sa Cigonya
S'Alzinar

Informador: l'amo en Joan Llufríu Cardona, 55 anys.

BINIFALDÀ

Ses Terres Novetes de Baix
Ses Terres Novetes des Bosc
Es Canal de s'Ordi
Sa Marineta
S'Ullastrar
Es Pla Vermell
Sa Serra des Brau
Na Prima
Na Tambalera
Es Refilat des Pou
Es Refilat des Pi
Es Refilat des Saragall
Es Refilat Petit
Es Refilat d'Enrere
Ses Penyes Blanques
Sa Font Verda
N'Alzinara de Dalt
N'Alzinara de Baix
S'Alzinaret
Es Pla Llarg de Dalt
Es Pla Llarg de Baix
Es Pla Gran
Es Pla de ses Unces
Es Pujol d'En Pere
Sa Falda de ses Rates
Na Palema (Palerma?)
Na Batle
Es Capell de Ferro
Sa Pleta des Coix
Es Coster des Pins
Es Figueralet
Sa Pleta d'En Jaume
Sa Pleta Nova
Es Planet de Baix
Es Planet de Dalt
Es Fangaret
Es Verger
Sa Pleta de Devora sa Pallissa
Es Milocar
Es Canal Pregond
Sa Coma des Ramer
Sa Coma d'Enrere

BINIFALDÀ (II)

Sa Coma Plana
Sa Coma d'Enmig
Sa Coma Llarga
Sa Vela de sa Coma
Sa Tanca de s'Era
Sa Pleta de ses Figueres
Sa Pleta de Darrere ses Pallisses
Sa Pleta de Davant sa Font
Sa Pleta des Carreró
Sa Pleta de sa Neu
Es Dau
Sa Trona

Informador: l'amo En Miquel Coll Cardona, 56 anys.

BINISSAID

Na Rotja de Baix
Na Rotja de Dalt
Sa Pleta de sa Bassa
Sa Talaieta
Sa Talaia
Na Clapers
Sa Tanca de sa Bassa
Es Passatge des Pont
Na Rotgeta
Sa Pleta des Xòric
Sa Pleta de s'Albarcoquer
Es Pletó
Es Figueral de Moro
Sa Pleta de ses Figueres
Es Rost de s'Aljub
Sa Tanca de s'Alzinar
Na Fonda de Baix
Na Corpora
Sa Marineta
Na Fonda
Sa Pleta Vella
Sa Pleta des Bouer
S'Hortal
S'Hortal de s'Alzina
Sa Pleta de sa Soll
S'Era
Na Mortaneta
Sa Crulla¹⁴
Na Mortona
Sa Tanca de sa Cova
Sa Pleta des Cavall
Na Llarga de Dalt
Na Forana Gran
Na Foraneta
Na Forana de Baix
S'Antigot
Na Llangueta
S'Ametlerar
Sa Pleta de Baix s'Ametlerar
Sa Pleta Nova
S'Avenc
Sa Terra Noveta

¹⁴ Nota de l'editor. Es respecta la grafia original *Crulla*, tot i que en algun altre topònim apareix *Cruilla* i potser es tracta de *cruia*.

BINISSAID (II)

Sa Pleta de s'Abeurador
S'Era de Terra
Na Llarga de Baix
S'Abeurador Gran
S'Hort Vell
S'Hort Llarg
S'Hort del Rei
Sa Corona del Rei
Sa Tanca de sa Font
Sa Falda de sa Font
Na Redona
Es Canal des Costers

Informador: senyor Guillem d'Olives i Pons, 55 anys.

S'HORT DE BINISSAID

Es Desmais
Es Pla Nou
S'Hort des Caliptus (Eucaliptus)
S'Hort de sa Caseta
S'Hort de sa Costa
Es Coster de Davant ses Cases
Es Baqués¹⁵
Sa Tanca des Baqués
Na Llangueta
Na Llarga de Prop
S'Hortal de Davant ses Cases
Sa Vinya
S'Erona
Sa Tanca de sa Font
Sa Tanca de s'Ullastrar
Na Salorta de Dalt
Es Planet
Es Passatget
S'Era
Es Coster des Riu
Es Figueral
Sa Tanca des Xòrics
Na Gran
Sa Tanca de ses Faves
Na Fonda
Na Salorta d'Enmig
Na Salorta de Baix
Sa Terra Nova de Prop
Sa Tanca de sa Sivina
Sa Pleta des Garrovers
Sa Marina
Na Plana
S'Hortal de ses Taronges
S'Hort de Dalt

Informador: senyor Guillem d'Olives i Pons, 55 anys.

¹⁵ Nota de l'editor. Podria tractar-se del plural del cognom *Vaquer*. Vegeu, però, també l'entrada *Baquer* a l'*Onomasticon Cataloniae*.

BINISSUETS

Na Camps
Es Coster des Porrassar
Sa Garrigueta
Sa Garriga Gran
Sa Garriga de Dalt
Na Bou
Na Bou de Baix
Na Blanca
Sa Pleta de s'Ordi
Sa Pleta de na Bou
Es Pla d'Enmig
Es Pla de s'Enclova
Es Coster de sa Carretera
S'Era Vella
Sa Pleta des Cavall
Sa Tanca de sa Font
Es Clàpet¹⁶
S'Olivera de Baix
S'Olivera de Dalt
S'Alzinaret
Sa Pleta de ses Magranes
Sa Pleta de Darrere es Bouer
Sa Pleta des Trébol
Sa Pleta de sa Bassa
Es Figueral
Sa Vinya

Informador: l'amo En Josep Carreras Coll, 42 anys.

¹⁶ Nota de l'editor. Variant de *calàpet*.

ES CALAFAT

Na Rotja
Sa Pleta de na Rotja
S'Hortal dels Ametlers
S'Hortal de ses Figueres
S'Hortal de sa Costa
S'Hortal de sa Soll
Es Figueral de Moro
S'Ullastrar
Sa Pleta de Davant ses Cases
Sa Puceta
Sa Puça Gran
S'Ametlerar Vell
Sa Pleta de s'Aljub
Sa Pleta Fonda
Sa Pleta de ses Moreres
Sa Pleta de Davant es Bouer
Sa Tanca de s'Era
S'Era Vella
Na Clapers
Sa Pleta des Figueral
Sa Pleta des Noguers
Na Prima
Na Prima de Prop
Na Prima d'Enmig
Na Prima d'Enfora
Es Carreró de Dalt
Es Carreró de Baix
Sa Pleta de ses Roques
Ses Reserves
Sa Pleta de s'Alzinar Vell
Sa Terra Nova de Dalt
S'Alzinar Vell
Na Llarga des Pont
Sa Pleta de Na Llarga
Sa Tanca de s'Avenc
Sa Tanca des Pont
Na Llarga de s'Alzinar
Es Clot
Na Llarga de s'Aljub
S'Alzinar
Es Forn de Calç

ES CALAFAT (II)

Na Pont

Na Bussona

Na Quadrada

Na Vermella

Sa Tanca des Figueral

Sa Tanca des Canal de l'Infern

Es Canal de l'Infern

S'Alzinar de Baix o des Canal de l'Infern

Sa Marina Gran

Na Cremada

Na Gran o Terra Nova de Baix

Sa Falda de Na Mata Cristos (el nom original és *Mater Christi*)

Es Pla de sa Palmera

Es Pla Petit

Es Pla des Magraner

Es Pla des Pou

Es Pla de Baix

Es Pla de s'Esquena de Sant Llorenç

Es Pla de Dalt

Informador: senyor Guillem d'Olives i Pons, 55 anys

CALAFI VELL

Sa Talaia

S'Erota

Ses Parets de Baix

Ses Parets de Dalt

Sa Tanca Nova

Es Garroverar

Sa Pleta Nova

Sa Pleta dels Encadenats

Na Cocó

Sa Tanca de sa Cisterneta

SO N'ERMITÀ

Es Sivinar
Es Puig Moltó
Sa Font des Puig Moltó
Na Genera
Es Clot de l'Amo
S'Era
Sa Talaia
Es Salobrar
Sa Serra Grossa
Sa Pleta de sa Serra Grossa
Sa Serra Grossa des Conradís
Sa Terra Nova de Dalt
Sa Terra Nova de Baix
Sa Pleta des Clapers
Es Canal d'En Mir
Sa Pleta des Senyor
S'Hort
Es Figueral de sa Punta
Sa Pleta de sa Mosquera
Ses Coves Trencades
Na Bauçana
Sa Pleta des Pou
Sa Pleta des Cavall
Sa Font de sa Talaia
Es Pou d'En Còssa¹⁷
Es Pou des Sivinar

Informador: l'amo En Pere Al·lès Martí, 72 anys.

¹⁷ Nota de l'editor. Es respecta la grafia original *Còssa*, que deu voler indicar la pronunciació tancada de la vocal. Segurament és un malnom sortit del nom comú *coça*.

SON GORNÉS

Na Niu
Sa Marina
Sa Marineta
Ses Terres Noves
Es Pla de Mestre Joan
Ses Figueres d'En Serra
Ses Figueres Blanques
S'Ametlerar
Sa Terra Nova
Es Pla des Sauquer¹⁸
Es Pla d'Enmig
Es Pla de sa Figuera
Es Pla de Baix des Carreró
Es Pla des Lli
Els Hortals des Racó des Lli
Es Racó des Lli
S'Ombrivol
Es Canalet
Sa Tanca de sa Sínia
Sa Pleta de Devora es Bouer Vell
Sa Tanca de sa Soll
Es Ribassos
Es Coster
Sa Tanca Nova de Baix
Sa Tanca Nova de Dalt
Sa Pleta de Darrere sa Pallissa
Sa Talaia
Na Valent de sa Cova
Na Valent de ses Pedreres
Sa Pleta de ses Figueres
Na Valenteta
Sa Tanca de sa Cisterna de Baix
Sa Tanca de sa Cisterna de Dalt
Sa Pleta de Davant es Bouer Vell
Sa Pleta de sa Menjadora
S'Era
Es Figueral Vell
Sa Pleta Vermella
Sa Tanca de sa Cova
S'Olivera de Baix
S'Olivera de Dalt
Na Sardiners de sa Carretera
Es Porrassar Petit
Es Porrassar de sa Marina
Sa Vela des Porrassar

¹⁸ Nota de l'editor. Grafia correcta, *Saüquer*.

SON GORNÉS (II)

Sa Vela des Garrovers

Es Pla de ses Moreres

Es Pla des Pou

Es Pla de ses Figueres

Es Pla des Pou Nou

Es Pla des Camí Vell

Na Sardiners de sa Costa

Na Sardiners Gran

Es Camps Plans

Sa Pleta de Devora Biniatrum

Es Pujol

Sa Pleta de N'Isca

Sa Costa des Nesplers

Informador: l'amo En Tomeu Martí Pons, 65 anys.

SON GORNESSET

Sa Rebossa de Baix
Sa Rebossa de Prop
Es Pla de Dalt o des Nisprer
S'Ombrívol de Prop
Sa Tanca de sa Cova
Sa Pleta d'En Marquès
Sa Pleta de s'Alzina
Es Figueral Gran
S'Hort de sa Pleta des Ramer
Es Figueral de Devora es Bouer
S'Ullastrar
Sa Pleta de sa Cisterna
S'Hort des Magraners
Sa Tanca de ses Figueres
S'Hort Vell
Es Florenjar de Prop
Es Pla de s'Ametler
Es Pla Gran o d'Enmig
Es Pla d'En Gustí
Es Pla de Baix
S'Ombrívol d'Enfora
Es Florenjar d'Enfora
Es Florenjar d'Enmig
Es Ravellar¹⁹
Ses Oliveres
Es Barquers
Sa Pleta des Barquer
Es Corral
Sa Pleta Fonda
Sa Vinya de Baix
Sa Pleta de s'Ullastrar
Sa Pleta des Cocó
S'Era
Es Figueral de Moro
Sa Pleta des Ramer
Sa Pleta de ses Mules
Sa Pleta de sa Cova
Na Prima
Sa Pleta de ses Síndries
Sa Pleta Vermell

¹⁹ Nota de l'editor. Grafia correcta, *Revellar*.

SON GORNESSET (II)

S'Hortal de s'Era
S'Hortal del Bon Jesús
Es Passatge
Sa Crulla²⁰ de Dalt
Ses Barqueretes
Es Restoble d'Enmig
Sa Crulla de Baix
Sa Vinya de Dalt
Es Restoble de Baix
Es Bancal de s'Olivera
Es Bancal des Pont
Ses Oliveretes
Es Bancal des Pou
Ses Oliveretes des Pou
Sa Pleta de sa Cova o de ses Oliveres
S'Hortal des Garrovers o des Pou
S'Ametlerar
Sa Redossa des Camp des Ganxos
Es Camp des Ganxos de Baix
Es Camp des Ganxos de Dalt
Es Forn de Calç
S'Hortal de sa Cisterna Vella

Informador: senyor Guillem d'Olives i Pons, 55 anys.

²⁰ Nota de l'editor. Es respecta la grafia original *Crulla*, tot i que en algun altre topònim apareix *Cruilla* i potser es tracta de *cruia*.

SON MERCER DE DALT

Na Pedregosa
Es Pla de Dalt des Carreró
Es Pla de Baix des Carreró
Es Pla Llarg
Es Pla d'Enmig
Es Pla de s'Amitgera
Na Mascaradeta
Na Mascaradeta des Pont
Na Mascaradeta de s'Abeurada
Ses Pedreres
Sa Punta des Clapers
Sa Tanca de s'Era
Na Prima des Pont
Es Barranquell
Es Clots
Es Clotets
Sa Tanca Nova d'Enfora
Sa Tanca Nova de Prop
Sa Tanca Nova d'Enmig
Sa Costa
Es Forn de Calç
Sa Pleta de sa Costa
Sa Bassa Nova
Sa Pleta des Carreró
Na Rotja
Sa Punta de Tirassec
Es Canalet de na Rotja
Na Rotja de Prop
Es Canal de na Blanca
Es Pla Blanc
Sa Pleta de ses Mates
Na Prima
Na Salorta Bona
Na Salort dels Ullastres
Na Salorta de sa Cova
Sa Vinyasseta de Prop
Sa Vinyasseta d'Enmig
Sa Vinyassa

SON MERCER DE DALT (II)

Ses Eretes

S'Ereta des Pont

S'Ereta Llarga

S'Ereta de sa Corona

Sa Punta

Es Piló

S'Ametlerar

Es Canal

Sa Marineta de sa Punta

Informador: l'amo En Joan Al·lès Carreras, 52 anys, i el senyor
Victorino A. Tolós Michavila.

SA MOLA

Es Coster de sa Cotxeria
Es Coster des Batzers
Es Pla des Fortí
Es Pla des Pont
Es Planet des Pins
Sa Vela des Gort
Na Plana
Sa Falda d'En Serra
Es Coster des Mardans
S'Espinalar
Sa Pleta Vermella
Sa Pleta des Cau Mal
Es Cau Mal
Ses Comes
Es Canalet
Es Canal des Xiurons
Sa Tanca de sa Cova
Ses Pedreres
Sa Garriga Llarga
Sa Tanca Nova
Sa Garriga Plana
Es Canal Sant
Es Garrigal
Sa Garriga des Pins
Sa Pleta de Davant es Bouer
Sa Tanca de s'Era
Sa Pleta de ses Roques
Es Passatge
Sa Tanca de sa Cisterna

Informador: l'amo En Bartomeu Marquès Al·lès, 73 anys.

SON PONS

Sa Terra Noveta
Es Clot de s'Aigo
Sa Quadra
Es Pujol de Baix
Es Pujol de Dalt
Ses Capones
Es Pla d'En Tòfol
Sa Tanca de s'Era
Sa Tanca de sa Carretera
Es Pla des Pont
Es Pla des Pou
Es Planet Fondo
Es Coster des Bens
En Palleta
Es Pla Gran
Es Planet des Canari
Sa Pleta des Conills
Es Pla de s'Albelló
Es Pla dels Ullastres
Na Magra
Na Vermella
Es Pla des Torrent
Es Pla de ses Carabasses
S'Ull de Sol
Na Prima
Sa Pleta des Boueret
Sa Tanca de ses Alzines
Sa Marineta
Es Pla de s'Olivera
Es Pla des Pi

Informador: l'amo En Silveri Pons i Pons, 46 anys.

RUMA VELL

Sa Tanca d'Aquí Davant
Sa Tanca Nova
Ses Vidaletes
Sa Tanca de sa Font
Sa Tanca de Rumet
Sa Pleta Fonda
Sa Tanca de sa Pallissa
Sa Tanca de sa Font
Sa Tanca de s'Era
Es Camp des Corral
Sa Terra Nova
Sa Tanca des Cau
Sa Tanca de ses Figueres
Sa Tanca de s'Alzinar
Es Coster d'En Pere
Sa Tanca de sa Bassa
Sa Pleta des Xiurons

Informador: l'amo En Xim Florit Coll i En Joan Florit Pons, 50 anys.

SANTA ÀGUEDA

Ses Pletes de Serra
Es Garrover
Es Coster d'En Bru
S'Ull de Sol
Es Pla des Born
Es Pla de sa Creu
Sa Pleta de sa Cotxeria
Sa Pleta de sa Torre
Es Castellet
Ses Costes
Sa Marineta
Es Pla Gran
Es Pla des Boueret
Son Reixarch
Es Garroveret

Informador: l'amo En Llorenç Pons i Pons, 74 anys.

SANTA BÀRBARA

Na Rotja
Na Sans
Na Sans des Dos Camins
Es Pla Gran
Sa Tanca de s'Arena
Na Solera
Sa Tanca de sa Font
Sa Tanca de sa Font Petita
Sa Fita de sa Marina
Na Nova
Na Mesclada
Na Vella
Es Planet
Es Pla des Salobrar
Na Darrera
Sa Tanca de s'Era
Es Planets de ses Solls
Es Planet des Bouer
Sa Pleta des Silo
Sa Febrera
Sa Febrera Gran
Es Pla de Santa Magdalena
Sa Pleta Seca

Informador: l'amo N'Àngel Al·lès Coll, 60 anys.

SANTA CECÍLIA

Es Pla Gran
Es Pla de sa Figuera
Sa Vela de s'Alzina
Es Pla de Santa Àgueda
Sa Vela des Boueret
Sa Talaieta
Es Pla des Castellet
S'Era
S'Era Vella
Es Planet d'Enmig
Es Planet
Sa Pleta de ses Figueres
Es Passatge
Es Pla des Pi
Es Pla de s'Ullastre
Es Pla Arenisc
Sa Pleta de ses Vinyes
Es Canyar
Ses Pletes de Dalt
Ses Pletes de Baix
Sa Punta
Es Coster
Sa Terra Nova
Sa Pleta de Darrere sa Pallissa
Sa Pleta de Baix
Sa Vela des Camí
Sa Pleta Bona
Es Pla des Castell
Es Castellet
Sa Pleta des Passatge
Sa Vinya
S'Enclover²¹ des Castell
Sa Punta des Castell
Sa Pleta de ses Roques

Informador: l'amo En Joan Pons Pellicer, i l'amo En Llorenç Pons
Cardona, 45 anys.

²¹ Nota de l'editor. Sembla que ha de ser *Enclóver* o *Enclova*.

SANTA PONÇA

Sa Puceta de Dalt
Sa Puça de Dalt
Sa Puceta de Baix
Sa Puça d'Enmig
Sa Puça de Baix
Ses Pletes des Garrovers
Sa Tanca de sa Bassa
Sa Pleta de sa Cova
Sa Pleta des Pont
Sa Pleta des Figueral de Moro
Es Jardí
Es Garroverar de Dalt
Sa Talaia
Sa Pleta de sa Bassa
Sa Nicolaua de Dalt
Es Figueral de s'Aljub
Sa Nicolaua de Baix
Sa Pleta de ses Figueres
Sa Pleta de Davant es Bouer
S'Era
Sa Pleta dels Ametlers de Prop
Sa Pleta dels Ametlers d'Enfora
Na Clapers
Na Polidoia
Es Bancals
S'Esqueneta
Es Passatget
Sa Tanqueta
Sa Pleta de S'Aljub
S'Avenc
Sa Tanca Nova
Es Gruix
Sa Terra Noveta
Es Pinaret
Es Planet
Sa Pleta Vella
S'Esquena de s'Ase
Sa Terra Nova Vella des Pedreny
Sa Terra Nova Vella de s'Hort
S'Hort
Es Passatge

SANTA PONÇA (II)

Es Canal de Madona
Es Canal de s'Ordi de Dalt
Es Canal de s'Ordi
Es Canal de Cala Mitjana de Baix
S'Alzina
Sa Marineta
Na Baulona
Na Gran de Prop
Na Gran d'Enfora
Sa Marina

Informador: senyor Guillem d'Olives i Pons, 55 anys.

SANT ANTONI DE RUMA

Ses Vidaletes
Es Canalet
Sa Tanca Nova
Sa Tanca des Forn
Sa Tanca des Forn de Calç
Sa Tanca des Pi
Sa Pleta des Pi
Es Costeret
Sa Pleta de s'Olivera
Sa Pleta Nova
S'Hort de sa Tafona
Es Pla de sa Tafona
Es Pla des Canyar
Es Pla Llarg
S'Ullastrar de Baix
S'Ullastrar de Dalt
Sa Tanca de sa Barraca
Sa Rubina
Sa Tanca des Batzers
Sa Tanca de sa Bubina
Sa Pleta des Porcs
Sa Tanca de s'Era
Sa Pleta de ses Figueres
Sa Pleta Plana
Sa Tanca de sa Corona

Informador: Francisco Ulloa Izquierdo, 32 anys.

TANQUES DE SANT ANTONI DE RUMA

S'Era Vella
Es Figueral Vell
Es Forn de Calç
Sa Tanca des Forn
Sa Pleta des Pi
Sa Corona
Sa Pleta de s'Olivera
Es Planet Redó
Es Planet de sa Tafona
Es Planet des Canyar
S'Ullastrar
S'Olivaret
Na Rubina
Sa Tanca de ses Peludes
Sa Tanca des Batzers
Na Vives
Es Canalet Gran
Es Canalet Petit
Na Plana

Informador: l'amo En Josep Salas i Salas, 55 anys.

SANT FRANCESC DE RUMA

S'Arboçar
S'Arboçar de Baix
Sa Vela de ses Figueres
Sa Pleta de ses Figueres
Sa Costa
S'Hortal des Trébol²²
En Parpalet
Sa Pleta des Xòric
Es Figueral de Moro
Sa Pleta des Trébol
Sa Pleta de Sant Rafel
S'Era
Sa Pleta de sa Soll
Sa Pleta de ses Oliveres
Es Clot d'En Parpal
S'Hort
Es Coster de s'Hort d'En Parpal
Sa Pleta Nova de Prop
Sa Pleta de s'Ase
Sa Pleta Nova
Na Prima
S'Antigot
Na Gran d'Enmig
Na Gran de Baix
Na Llarga
Na Redona
Es Coster des Canyar
Sa Garrigueta
Sa Garriga
Sa Garriga des Cau
Na Plana

Informador: senyor Francesc Catchot, 55 anys.

²² Nota de l'editor: Es respecta la grafia *trébol*, tot i que al *Corpus de Toponímia de Mallorca* es va normalitzar en *trèvol*.

SANT JOSEP DE RUMA

Na Nova
Na Fadrina
Ses Martines
Na Bitlo
Sa Marina
Na Bitlo de ses Capones
Sa Terra Nova
Na Capona
Es Canal de sa Vaca
Sa Coma de Baix
Sa Coma de Dalt
Sa Redossa
S'Ullastrar
Ses Costes
Sa Tanca de sa Font
Sa Tanca de s'Era
Sa Tanqueta
Na Camets (es diu així, i no *Campets*)
Na Camps Petita
Na Camps Gran
Ses Pletes de ses Camps
Sa Punta
Els Aranjassos
S'Aranjar Gran
S'Aranjar Petit
Es Planet des Cuc
Es Planet de ses Camps
Es Verger
Es Carritxeret
Es Camp des Corral de Sant Josep
Es Camps des Corral de Ruma
Es Planet des Pou
Es Planet des Pont
Es Planet de sa Figuera

Informador: l'amo En Bartomeu Riera Moll, 65 anys.

SANT PERE DE RUMA

Sa Marina
Es Canal des Molins
Sa Tanca de s'Ordi
Sa Falda des Canals des Molins
Na Plana de Dalt
Sa Marineta
Es Pujol Gros
Sa Tanca Nova
S'Arboçar
Es Canalet
Na Tietra
S'Hort dels Arbres
Es Planet de sa Tanca de sa Font
S'Alzinaret
Sa Pleta de Dalt sa Marina
Sa Tanca de sa Font
S'Ombrívol
Na Redona
Na Llarga
Na Triaya
Na Capona
Na Meliana
Sa Pleta de ses Figueres
Sa Costa Petita
Sa Pleta de Na Meliana
Es Figueral de Moro
Sa Pleta de ses Figueres
S'Era
Sa Pleta d'Enmig
Sa Pleta de Baix
Sa Pleta de ses Roques
Sa Pleta Fonda
Sa Màniga
Sa Pleta des Garbellet
Sa Vinyeta
Sa Pleta des Planell
Sa Costa Petita
Sa Mitja Lluna

Informador: l'amo En Llorenç Pons i el senyor Francesc Catchot, 55
anys,

SANT RAFEL DE RUMA

Sa Tanca de s'Era
Sa Tanca Fonda
Sa Corona
Es Coster des Pins
Es Carritxeret
S'Ull de Sol de Baix
S'Ull de Sol de Dalt
Sa Tanca de sa Font
Els Horts
Es Figueralet
Sa Plana de Dalt
Sa Plana de Baix
Es Passatget
Els Hortals

Informador: l'amo en Llorenç Barber Moll, 49 anys.

SON TELM

Sa Cigonya des Pou
Sa Cigonya de Baix
Sa Cigonya de Dalt
Sa Pleta de ses Guixes
Sa Figuerota
Es Figueral de l'Avi
Ses Costes
Es Coster de sa Font
Es Coster Gran de Dalt
Es Coster Gran de Baix
Ses Galeres
Es Coster des Polvorí
Sa Pleta de sa Figuera
Sa Pleta des Canal
Es Pla des Polvorí
Es Pinar
Es Pla des Pinar
Es Pla des Pont Esfondrat
Es Pla de sa Tanqueta
Es Pla des Pou
Es Pla des Garrover
Es Pla Gran
Sa Pleta des Pou
Sa Tanqueta
Sa Tanca de ses Veles
Sa Tanca Gran
S'Ametlerar de Dalt
Sa Pleta des Cavall
Sa Tanca de ses Figueres
S'Ametlerar de Baix
Sa Pleta de ses Oliveres
Sa Pleta de sa Cisterna
S'Ametlerar
S'Era Vella
Es Figueral
S'Hortal de ses Parades
Es Figueral Nou
Sa Pleta des Xiurons
S'Hortal de s'Alzina
Ses Roques Llises de Dalt
Ses Roques Llises des Pins
S'Era

SON TELM (II)

Sa Pleta de Baix s'Era
Sa Pleta Petita
Sa Pleta Prima
Sa Tanca de s'Alzina
Sa Pleta Nova
Sa Pleta de ses Vaques
Sa Tanca de sa Cova
Es Canalet de s'Ullastrar
Sa Tanca des Carbó
Sa Terra Nova d'Enmig
Es Coster des Cau
Es Pla Estret
Es Pla de s'Hort dels Arbres
S'Hort dels Arbres
Sa Terra Nova Gran
Sa Corona
Sa Falda de Molt de Càrritx
Es Pla de Son Martorell
Sa Pedrera de Son Martorell
Es Pou Cavat
Sa Pedrereta
Sa Tanca de ses Pedreres

Informador: senyor Lluís Victory de Febrer, 50 anys.

SA TERRA ROTJA

Es Coster des Cau
Sa Marineta
Es Coster d'En Boira
Sa Marina
Ses Pletes de Na Plana
Na Plana des Pou
Na Plana de Santa Rita
Na Plana Gran
Ses Jues²³
Ses Terres Novetes
N'Abella
Sa Tanca de sa Font
Es Pla des Carro de Dalt
Es Pla des Carro de Baix
Es Camp Roig de Dalt
Es Camp Roig de Baix
Es Camp Rotget
Sa Ferreria
S'Alzinar
Sa Tanca Nova
Sa Tanca de sa Bassa
Es Pla des Pou
N'Alzina
Es Pla de N'Alzina

Informador: l'amo En Josep Al·lès Coll, 68 anys.

²³ Nota de l'editor. La grafia correcta és *Juies*.

SON VIVES

Na Bionis
Es Verger
Es Pujol d'En Moro
Es Murteret
Es Reclau
Sa Tanqueta
Ses Pletes des Pujol d'En Moro
S'Esquena de s'Ase
Sa Mosquereta
S'Ombrívol
Ses Vidales
Sa Vidaleta Gran
Es Clot des Porcs
Es Coster Dret
Ses Terres Noves
Sa Pleta de Darrere es Bouer
Es Coster de Dalt
Es Coster de Baix
S'Espedregosa
S'Espedregosa de Na Bitlo
S'Espedregosa de Darrere
Es Planet de Son Rubí
Sa Pleta de Son Rubí
Na Papa
Na Papeta
Sa Pleta de sa Barraca
S'Era Vella
S'Era Nova
Es Canal Solat (l'informador em diu que *Solat* prové de Desolat)
Es Canal de sa Font

Informador: l'amo En Bartomeu Riera Moll, 65 anys.

SON VIVES (II)

L'Amo En Toni Coll i Coll, 26 anys, que actualment és el pagès de la possessió, no sap el nom de totes les tanques, però me'n diu d'altres que el pagès vell -l'Amo En Bartomeu Riera Moll, 65 anys, ja jubilat- no em digué:

Sa Tanca de s'Era
Es Coster de Dalt
Es Coster de Baix
Es Coster des Pins
Es Coster de sa Font
Sa Pleta de sa Soll
Sa Pleta des Fogueral
Sa Marineta
S'Ullastrar

TOPONÍMIA DE LES TANQUES ON HI HA MONUMENTS PREHISTÒRICS

Alzinar, S' (Biniatrum).
Barranc, Es (Calafi Vell).
Bec, Es Puig des (Sant Patrici).
Beltrana, Sa Tanca de Na (Sant Joan de s'Alberg Vell).
Boc, Sa Cova des (Santa Ponça).
Bruc, Sa Marina de Son (Santa Cecília).
Caliptus, Sa Font des (S'Hort de Binissaid).
Campana, Sa Tanca de sa (Es Barrancó).
Carxofes, Sa Tanca de ses (Son Mercer de Baix).
Cases, Darrere ses (Biniatrum).
Cases, Sa Pleta de ses (La Beltrana).
Castell, Es (Santa Àgueda).
Cisterna, Sa Pleta de sa (Sa Mola).
Claperàs, Es Pont des (Son Mercer de Baix).
Corral de sa Punta, Es (Son Mercer de Baix).
Coster, Es (Santa Cecília).
Cova, Sa Tanca de sa (Algendar Vell, La Beltrana, Biniatrum,
Santa Ponça, Son Gornesset).
Coves, Ses (Algendar Nou, Algendaret, Binissaid).
Cuina, Sa Pleta de sa (La Beltrana).
Curt, Sa Cova d'En (Algendar Vell).
Drac, Es (Estància de Son Mercer).
Erm, Es Pla (Son Pons).
Fonda, Sa Pleta (S'Alberg Vell).
Font, Sa Cova de sa (Trebaltàger).
Gran, Na (So N'Arro).
Marina Gran, Sa (So N'Arro).
Miloca, Es Coster de sa (Son Mercer de Dalt).
Milocar, Es (Binifaldà).
Moro, Sa Cova des (Son Mercer de Baix).
Murtona, Na (La Beltrana).
Nesplers, Sa Costa des (Son Gornesset).
Omblígol, S' (Santa Rita).
Païssa (Pallissa), Sa Tanca de sa (Calafi Vell).
Pi, Sa Tanca des (Sant Gabriel).
Pins, Sa Tanca des (Es Barrancó).

Puig, Es (Santa Magdalena).
Punta, Sa (Son Mercer de Baix).
Puntes, Ses (Son Mercer de Dalt).
Real, Sa Cova (Algendar Vell).
Riques, Sa Pleta de ses (Santa Cecília).
Salorta, Na (Son Mercer de Dalt).
Santa Galdana, Ses Coves de
Serra, Sa (Santa Cecília).
Siti des Cristians, Es (Santa Àgueda).
Solat, Es Canal (Sa Mola).
Talaia, Sa (Sant Joan de s'Alberg Vell, Santa Ponça,
Son Bell-lloquet, Son Gornés).
Talaia, Ses Pletes de sa (Son Mercer de Baix).
Talaia, Sa Tanca de sa (Es Barrancó, Binicalsitx, Binimassó,
Binissaid, Calafi, Ses Païsses, Santa Teresa,
Son Mercer de Baix).
Taronges, Sa Cova de ses (Santa Ponça).
Tenassa, Sa Tanca de sa (Son Triay).
Terra Noveta, Sa (Son Mercer de Baix).
Tirassec (Son Mercer Nou).
Torrent, Es (Son Pons).
Trencades, Ses Coves (So N'Ermità).
Tripoll, Es Puig des (Santa Teresa).
Vermell, Es Pas (Son Mercer de Baix).
Vilàs, Es (Estància de Son Mercer).

LA LLIÇÓ DE LA TOPONÍMIA

No vull referir-me ara al fet innegable que la toponímia és una ciència auxiliar de la història, ni posar èmfasi una vegada més en la força i eloqüència de la sentència de Sir Charles Close, quan referint-se al mapa d'Anglaterra digué que «*a fragment of history remains fossilized as it were in each name*» (en cada topònim roman com a fossilitzat un fragment d'història).

Un examen, fins i tot superficial, de la toponímia menor aquí recollida, malgrat la reiteració de certs noms vulgars: *era*, *pou*, *vinya*, etc., ens revela una sèrie de fets ben orientadors. Per exemple el nom *olivera* i els seus derivats és molt reiteratiu, malgrat que avui no n'hi hagi. Per això pareix que queda clar que abans devia ser un arbre comú a moltes possessions del terme.

Vegem ara, agrupats per matèries, els principals topònims.

VEGETACIÓ

Els arbres i les plantes, tant silvestres com d'hort i conradís, que trobam en els noms de tanques són: *pi* i els seus derivats (17 vegades), *figuera* i els seus derivats (62), *ullastre* i els seus derivats (18), *alzina* i els seus derivats, entre els quals trobam la forma poc corrent de *N'Alzinara* (28), *olivera* i els seus derivats (22), *ametler* i els seus derivats (13), *garrover* (14), *magraner* (4), *eucaliptus*, *nesprer*, *taronger*, *albercoquer*, *morera*, *noguer*, *perera*, *saüquer*, *nespler*, *sivina*, *murtera*, *arbocera*, *càrritx*, *canyes*, *batzers*, *revells*, *porrasses*, *trèvols*, *ciurons*, *guixes*, *síndries*, *ordi*, *faves*, *carabasses*, *cols*, *lli*, *vinyes*, *enclova* (= *clover*, en anglès, = *zulla* en castellà), etc.

ROQUES

Menorca, eminentment rocosa, no podia deixar de tenir topònims al·lusius a aquest caràcter: *Tanca de ses Penyes, Pleta des Pedreny, Tanca de ses Roques, Na Pedregosa, Ses Pedreres, els Encadenats* (nom donat a una sèrie de parets de contenció més o menys en renglera), *s'Espedregosa*, etc.

MONUMENTS HISTÒRICS

S'Antigot, Sa Talaia, Es Claper, Es Bitlo, Es Castell, Sa Torre, Es Born; si bé és cert que a vegades *Es Claper* i *Es Bitlo* es donen en construccions que res a veure tenen amb la història.

AIGÜES

El tema de les aigües i els seus afins, tan vitals a una terra sense rius ni llacs i amb poques fonts naturals, ve ben representada: *font* (18, al·ludeix també a les artificials), *pou* (15), *cisterna* (8), *bassa* (7), *avenc* (4), *cocó* (3), *albelló*, *torrent*, *aigua*, *gort* (gorg), *ullal*, *aljub*, *abeurador*, *sínia*, *riu* (baldament en rigor no ho sigui).

ELEMENTS DE SERVEI DE LA POSSESSIÓ

Tots els elements de servei d'una possessió o lloc també hi estan representats: *barraca*, *pont* (16, espècie de cabana de paret seca construïda per a refugi de bens, cabres, porcs, etc.), *bouer* (15), *era* (42), *forn de calç* (10), *forn*, *pallissa*, *corral*, *soll*, *tafona*, *molí*, *safareig*, *casa*, *caseta*, etc.

LLINATGES I NOMS PERSONALS

Els llinatges, els noms i els malnoms també vénen representats, si bé quasi tots amb desinència femenina: *Serra, Martorell, Vidal, Rubí, Parpal, Triay, Capó, Melià, Salort, Febrer, Batle, Vives, Bru, Reixarch*,

Martí, Beltran, Pere, Jaume, Bernat, Joan, Agustí, Nicolau, Tòfol, Curt, Coça, Boira, Coix, etc.

ANIMALS

Grossos i petits, de pèl i de ploma, vertebrats de tota mena: *brau, mardà, cigonya, cavall, vaca, porc, ase, mula, bou, cans, bens, perdius, xòrics, mussols, conills, rates, juies, canaris, abelles, calàpets, dragons, puces, cucs, etc.*

COLORS

Els noms dels colors vénen limitats al *vermell* (7), *roig* (12), *blanc* (7), *verd* i *negre*.

RELIGIÓ

Topònims referents a cosa sagrada també són abundosos i ben representatius: *Santa Àgueda, Sant Josep, Santa Rita, Santa Magdalena, Sant Llorenç, Sant* (sense més), a més del llarg enfilall de noms de sants i santes registrats a la toponímia major; *l'Infern, el Bon Jesús, sa Creu, sa Trona, Mater Christi* (que els pagesos han transformat en *Mata Cristos*).

GEOMETRIA

Les formes geomètriques i de grandària vénen representades amb *redona, quadrada, plana, llarga, curta, gran, grossa, fonda, etc.*

VÀRIA

I una gran varietat d'altres noms com *reclau, restoble, barquers, sardiners, maleit, Índies, rei, crulla*²⁴, *corona, ull de sol, carbó, ombrívol, ramer, revull, ventola, por, mitja lluna, màniga, passatge, desmais, còrpora, cuina, papa, dau, neu, milocar, capell de ferro, unces, refilat,*

²⁴ Nota de l'editor. A vegades l'autor escriu *crulla* i altres *cruilla*. Hem respectat sistemàticament la forma original.

ferreria, cremada, mesclada, madona, mosquera, salobrar, marès, real, barbera, etc.

TOPÒNIMS ANTICS

Però tal volta els que tinguin un major interès, principalment per als lingüistes, siguin certs topònims d'aspecte antic, fòssils de la llengua o de significat no prou clar: *adí, picus* (estrany nom que trobam a altres indrets de l'illa), *ugell, isca, florenjar, polidoia, tambalera, demitor, balada, tietra, baqués, mortana, salema, ruma, bussona, bionis, rebosa*²⁵, *reganyada, junça, palema*.

Tot un patrimoni espiritual del qual som hereus irrevocables i que hem de salvar com sigui.

J. MASCARÓ PASARIUS

²⁵ A la llista de topònims surt *Rebossa*.